Sivutoimiyrittäjyys useimmille pysyvä ratkaisu – pieni osa haluaa työllistää myös muita

9.11.2021

Seinäjoen ammattikorkeakoulu toteutti keväällä laajan sivutoimista yritystoimintaa harjoittaville suunnatun kyselyn yhteistyössä Suomen Uusyrityskeskuksen ja Norstatpanelin kanssa. Verkkokyselyyn vastasi kaikkiaan 486 hybridiyrittäjää. Edellinen vastaava tutkimus toteutettiin vuonna 2014.

Vastaajilta kysyttiin, onko heillä tavoitteena sivutoimisen yritystoiminnan kasvattaminen. Vaihtoehtoina oli halu kasvattaa yritystä mahdollisimman paljon ja työllistää myös muita, halu kasvattaa yritystä niin paljon, että se työllistää päätoimisesti tai tyytyväisyys nykyiseen tilanteeseen. Kuviossa 1 on esitetty vastausten jakautuminen. Suurin osa (51 %) vastaajista oli tyytyväinen nykyiseen tilanteeseensa, eikä heillä ollut kasvuaikomuksia. 35 % halusi kasvattaa yritystä niin paljon, että sen avulla pystyisi työllistymään päätoimisesti ja 13 % halusi kasvattaa yritystä mahdollisimman paljon ja työllistää myös muita. Pieni osa sivutoimiyrittäjistä on siis vahvasti kasvuhakuisia.

Kuvio 1. Sivutoimiyrittäjien kasvuaikomukset.

Eri taustatekijät ovat yhteydessä kasvuaikomuksiin

Miesten ja naisten kasvuaikomusten välillä oli eroja. Miehistä 15 %:lla oli vahvat kasvuaikomukset ja he halusivat kasvattaa yritystä mahdollisimman paljon sekä työllistää myös muita. Naisista sama osuus oli 11 %. Miehet ovat siis naisia kiinnostuneempia kasvamaan mahdollisimman paljon. Toisaalta naisista 41 % halusi kasvattaa yritystä niin paljon, että se työllistää hänet päätoimisesti. Miehistä tätä tavoitteli 30 %. Voikin todeta, että miehillä on vahvempi halu kasvaa työnantajayrittäjäksi ja naisilla työllistää itsensä. Miehistä 55 % oli tyytyväinen nykyiseen tilanteeseen ja naisista 48 %.

Kasvuaikomukset vaihtelivat eri ikäluokkien kesken. 30-39-vuotiaista 23 % halusi kasvattaa yritystään mahdollisimman paljon ja työllistää muita, kun taas vanhemmista ikäluokista sitä halusi huomattavasi harvempi (50-59-vuotiaista 7 % ja vähintään 60-vuotiaista 3 %). Alle 30-vuotiaista vahvat kasvutavoitteet oli 13 %:lla ja 40-49-vuotiaista 14 %:lla. Kaikista vanhin ikäluokka (vähintään 60-vuotiaat) oli kaikista tyytyväisin nykyiseen tilanteeseen. Heistä jopa 72 % ei omannut minkäänlaisia kasvuaikomuksia.

Se, minkä rinnalla yrittäjyys oli sivutoimista, oli vahvasti yhteydessä kasvuaikomuksiin. Eläkkeen rinnalla yrittäjinä toimivista 76 % oli tyytyväisiä nykyiseen tilanteeseensa. Vastaava osuus palkkatyön rinnalla toimivista oli 54 % ja opiskelun, vanhempainvapaan tai työttömyyden rinnalla toimivista 36 %. Opiskelun, vanhempainvapaan tai työttömyyden rinnalla yrittäjänä toimivista suuri osa (49 %) halusi kasvattaa yritystään niin paljon, että se työllistää hänet itsensä. Vastaava osuus eläkkeen rinnalla toimivista oli 20 % ja palkkatyön rinnalla toimivista 31 %. Eläkkeen rinnalla toimivista sivutoimiyrittäjistä vain harva (4 %) tavoitteli toisten työllistämistä, kun niiden osuus palkkatyön rinnalla toimivista oli 15 % ja opiskelun, vanhempainvapaan tai työttömyyden rinnalla toimivista 14 %.

Kevytyrittäjät yllättävän kiinnostuneita kasvusta

Yritystoiminnan muoto oli myös yhteydessä kasvutavoitteisiin. Korkeimmat kasvuaikomukset olivat niillä, joiden yritystoiminnan muotona oli y-tunnus. Heistä 16 % halusi kasvattaa yritystään niin paljon, että se työllistää myös muita. Vastaava osuus kevytyrittäjistä oli 8 % ja freelance tai palkkioperusteista toimintaa harjoittavista 11 %. Toisaalta kevytyrittäjistä suhteessa muita suurempi osuus (45 %) halusi kasvattaa yritystään niin paljon, että se työllistää päätoimisesti. Vastaava osuus freelance tai palkkioperusteista toimintaa harjoittavista oli 23 % ja y-tunnuksella toimivista 35 %. Kaikista tyytyväisimpiä nykyiseen tilanteeseen olivat freelance tai palkkioperusteista toimintaa harjoittavat. Heistä 66 %:lla ei ollut kasvuaikomuksia, kun vastaava osuus y-tunnuksella toimivista oli 49 % ja kevytyrittäjistä 47 %.

Sivutoimiyrittäjyyden toimialalla oli myös merkitystä kasvutavoitteiden suhteen. Kaupan alalla toimivista sivutoimiyrittäjistä jopa 31 % halusi kasvattaa yritystään mahdollisimman paljon ja työllistää muita. Muilla toimialoilla toimivista tätä tavoitteli 19 %, mutta muiden palveluiden alalla toimivista sivutoimiyrittäjistä vain 9

% ja asiantuntijapalveluiden aloilla toimivista vain 10 %. Muiden palveluiden alalla toimivista sivutoimiyrittäjistä 42 % halusi kasvattaa yritystoimintaansa niin paljon, että se työllistää hänet itsensä. Vastaava osuus kaupan alalla toimivista oli 33 %, asiantuntijapalveluiden alalla toimivista 34 % ja muilla toimialoilla toimivista 30 %.

Yritystoiminnan ikä oli myös yhteydessä kasvutavoitteisiin. Korkeimmat kasvutavoitteet oli niillä, jotka olivat toimineet 2-4 vuotta. Heistä 18 % halusi kasvattaa yritystään mahdollisimman paljon. 5-10 vuotta toimineista vastaava osuus oli 14 %, alle 2 vuotta toimineista 11 % ja yli 10 vuotta toimineista 11 %. Tyytyväisimpiä nykyiseen tilanteeseen olivat ne, jotka olivat harjoittaneet sivutoimiyrittäjyyttä yli 10 vuotta. Heistä 68 %:lla ei ollut minkäänlaisia kasvutavoitteita. Muissa ryhmissä tyytyväisten osuus vaihteli 43 %:n ja 45 %:n välillä.

Sivutoimiset yrittäjät heterogeeninen ryhmä

Sivutoimiset yrittäjät ovat myös kasvutavoitteiden puolesta hyvin vaihteleva ryhmä: joukkoon mahtuu sekä kunnianhimoisesti työllistäväksi yrittäjäksi tähtääviä että pienimuotoiseen sivutoimiseen yrittäjyyteen tyytyväisiä. Tuloksen vahvistavat ajatusta, että yrittäjyyden monimuotoisuus on syytä ottaa huomioon sekä yrittäjyystutkimuksessa, yrittäjyyspolitiikassa että yrittäjyyskasvatuksessa.

Aiempi tutkimus onkin jo antanut viitteitä siitä, että yrittäjäksi ryhtymisen päätös voi olla kaksivaiheinen: ensin päätetään yritystoiminnan aloittamisesta ja vasta myöhemmässä vaiheessa päätoimisesta yrittäjyydestä. Mieli voi myös muuttua kokemuksen myötä. Sivutoiminen yrittäjyys tarjoaa ensikäden tietoa omista yrittäjänkyvyistä ja oman liikeidean kantavuudesta. Pisimpään sivutoimisina toimineet ovat jo ehtineet ratkaisunsa tehdä.

Hyvinvoiva hybridiyrittäjä -hanke

Kysely toteutettiin osana Seinäjoen ammattikorkeakoulun ja Työterveyslaitoksen yhteistä Hyvinvoiva hybridiyrittäjä -hanketta. Hanke pyrkii rakentamaan nykyaikaisen työelämän hyvinvointikompassia yksilöille, joiden työelämä rakentuu erityyppisistä elementeistä. ESR-rahoitteisessa hankkeessa mm. järjestään hybridiyrittäjille suunnattuja työpajoja, joissa työstetään yrittäjien käytännössä kohtaamia haasteita.

Tämä artikkeli kuuluu sarjaan, jossa tarkastellaan hankkeessa toteutetun kyselytutkimuksen tuloksia. Seuraavat saman sarjan artikkelit ovat ilmestyneet aiemmin @SeAMK Verkkolehdessä:

Sivutoimiyrittäjien tavoitteet eivät ole ainoastaan taloudellisiaSivutoimiyrittäjyyden tärkein motiivi on halu toteuttaa itseäYrittäjyyden tukena läheisetHybridiyrittäjät hyvinvoivia ja onnellisiaMielikuvat yrittäjien sosiaaliturvasta monella kielteisiäHybridiyrittäjyyden kuva tarkentuu

Sanna Joensuu-Salo, tutkijayliopettaja, Seinäjoen ammattikorkeakouluAnmari Viljamaa, yliopettaja, Seinäjoen ammattikorkeakouluEmilia Kangas, projektipäällikkö, Seinäjoen ammattikorkeakouluMarja Katajavirta, asiantuntija, Seinäjoen ammattikorkeakoulu